

מראי מקומות - סוכה

טו.

לא משמע כן, וגם מדברי רש"י לא משמע כן, אלא דבאמת זהו תולמה"ע.]

ד. לעולם משום גזרת תקרה והכי קאמרי פרש"י, כלומר, לא מהני פקפוק אלא נטילה א' מבינתים דאיכא מעשה מעליא וגזרת תקרה נמי בטלה לה, וכו'. כ' הרש"ש, דמשמע מדברי רש"י דס"ל דע"י נטילת א' מבינתים מתכשרה כל הסוכה, ודלא כמש"כ על המשנה (ד"ה ר"מ), דשם מבואר דרק מה שתחת הפסל כשר, וכ' הרש"ש דכאן חזר ממה שכ' לעיל. אבל צריך טעם, למה באמת נתכשר כל הסוכה ע"י פסל א' בינתיים. כ' הרש"ש (וכ"כ השפ"א) דרש"י ס"ל דהגמ' כאן ס"ל לסברת שמואל דלקמן בסוגיא, דהיינו לסברא דבטול תקרה, דכיון דמוכיח דאין חשש עליו שיעשה סוכתו בביתו, א"כ לא חל הגזרה עליו, וממילא כל הסוכה כשרה.

ה. בביטולי תקרה קא מיפלגי

פרש"י, כיון דזה תקרה היתה, ובא זה לעשות לשם סוכה, זה מוכיח שיודע שאמרה תורה תעשה ולא מן העשוי, וא"כ שוב אין מקום לגזור עליו. ולכאוי יש לעי, נהי שאין מקום לגזור לזה, אבל לכאוי יש לחוש לאחרים הרואים. וע' במאירי שכ' לפרש באו"א קצת, דכיון דמעיקרא התקרה נעשה כהלכתה, ואנו מצריכים לו לבטל תורה תקרה, א"כ לא יבא לטעות בכך. והוסיף דגם אין לחוש לגזרת הרואים, שגזירה רחוקה היא [ולכאוי שייך סברא זו אליבא דפרש"י ג"כ].

ו. לימא תיהוי תיובתא לר"ה ברי' דר' יהושע

הק' הפני יהושע, מאי מקשין ממחיצות שבת להכא, הא מסקי' דטעם התם משום דאמרה תורה גזר רובא, וי"ל דזהו דוקא לענין מחיצות שבת, משא"כ כאן דהכל תלוי בצל, י"ל דגם במחצה על מחצה סגי. ותי' דע"פ דברי רש"י דלקמן (כב:) דס"ל דטעם הפסול שם הוא משום דכיון דשויים למעלה ממילא יש חמתה מרובה למטה, וזה לא שייך כאן, דכאן הסוכה מסוכך לגמרי, ואין שייך לומר דרוב הצל בא מהסכך פסול, וא"כ י"ל דשפיר כשר אפי' בשוה בשוה. אבל עדיין ק', שהרי כבר ביאר המהרש"א לעיל (טו) דברי רש"י התם, דאם הסכך מיצל או לא תלוי במה מניח מתחלה, אם בתחלה מניח הסכך כשר, א"כ יצא דהסכך כשר עשה רק צלתה פחות מחמתה, ועכשיו כשמסכך בסכך פסול נמצא דרוב בא מהסכך פסול, וכן להיפוך. וא"כ ממ"נ, אם הסכך כשר בא ראשון, א"כ מאי נפק"מ אם פרוץ כעומד כשר או לא, וכן אם הסכך פסול בא ראשון [ואפי' אם לא

א. תקרה שאין עליה מעזיבה

רש"י פי' דסתם תקרה בנסרים שיש בהן ד'. ותמה הריטב"א, א' דסתם תקרה אפי' בפחות מג', ועוד, א"כ האיך מתכשרי כלל במפקפק או בנוטל א' מבינתים, וכי מפני זה נתכשרו נסרים פסולים, והלא נסר שיש בו ד' טפחים פוסל אפי' באמצע הסוכה. וכ' דאפי' אם תאמר כמש"כ רש"י דמתני' כמ"ד סכך פסול אינו פוסל אפי' באמצע הסוכה אלא בד' אמות, א"כ אמאי לא מתבנין מיני' למ"ד דד' טפחים פוסלים באמצע (אבל באמת כבר כ' רש"י ליישב דלשמואל י"ל דמיירי בב' פסלים זה אצל זה באמצע, וממילא יש ח' טפחים כשרים, והשאר אינו פוסל משום דופן עקומה). והריטב"א פי' הסוגיא באו"א, דהיינו דמתני' מיירי בסכך שמצד עצמו כשר, דהיינו דאינו כשיעור שיכול לפסול, ואילו לא הי' נתונה בתקרה הא ודאי מסככיך בה, אבל גריעותא מפני שהוא תקרה לבית, וכמו שהוא עכשיו פסול מן התורה משום תעשה ולא מן העשוי, ואפי' כי עביד בהו מעשה לשם צל, כיון שנתונה לתקרה יש בה משום גזירת תקרה, שהרואה כן יבא לעשות סוכה בתקרה כמו שהיא בבית שהיא פסולה מן התורה, ומשו"ה פסול כמו נסרים למאן דאית לי' גזירת תקרה בנסרים. ולמאן דלית לי' גבי נסרים גזרת תקרה כלל בהא ג"כ לא גזר היכא דעשה מעשה להכשירה שלא יהי' פסול משום תולמה"ע.

ב. שאין עליה מעזיבה

ובשיש עליה מעזיבה, הביא המג"א (תרל"א, ו) מהמהרי"ל דאין להתיר להסיר המעזיבה ואח"כ לפקפק או ליטול א'. וכ' עליו המג"א, וצ"ע למעשה, כי נראה דעדיף טפי. וביאר הלבושי שרד דברי המג"א, דעדיפי משום דעשה מעשה טפי, שמסיר המעזיבה, ואו מפקפק או נוטל א', ומאי דנקטי אין עליו מעזיבה, לרבותא הוא. וכ"כ המשנה ברורה (שם כ"ב) דכ"ש אם יש עליו מעזיבה.

ג. מפקפק

רש"י פי' דמפקפק היינו דסותר ומנענע את כולן. אבל הרא"ש (סי' כ"ט) כ' דמפקפק היינו שמסיר את המסמרים שהיו קבועים בהם. וביאר הקרבן נתנאל (א) דלא בעינן נענוע לדעת הרא"ש, דכיון דהסיר המסמרים, ע"כ בקי הוא בתולמה"ע, ולא אתי לישב תחת תקרת הבית. עוד כ' דאולי באמת ס"ל להרא"ש דס"ל לבעי נענוע, אלא דלא סגי בנענוע, וצריך גם להסיר המסמרים כדי שיהי' יכול לנענע היטב. [ויש לע' במש"כ דבקי הוא בתולמה"ע, דלכאוי משמע דס"ל דבאמת זה לא נעשה בתורת בית אלא בתורת סוכה, וא"כ טעם בית הלל אינו באמת משום תולמה"ע, אלא ג"כ גזרה, וצ"ע, דהגמ']

מראי מקומות - סוכה

טו. (המשך)

רוב סכך למעלה. וכאן, הרי סכך פסול הוי כאויה, וא"כ צריך דוקא להיות יותר למעלה. ומה שהק' הגמ' דוקא לרהבדר"י, ולפי המ"מ אף לר"פ ק', כיון דסכ"ס אין כאן צלתה מרובה מחמתה, הו"מ למימר ולטעמיה [וע' קה"י שם שהאריך בביאור דבריו].

ז. פרוץ כעומד

ע' **אור שמח** (סוכה ה', י"ד) דהעיר דאם אמרי' דופן עקומה, אז אפי' אם אמרי' פרוץ כעומד פסול, אבל אם הסכך פסול אצל הדופן, אז י"ל דחלק של הדופן הוא ואינו נכנס להחשבון של השיקול בין הסכך כשר והסכך פסול בכלל, ואינו נחשב פרוץ כעומד אא"כ הוי הסכך פסול שוה עם הסכך כשר מלבד מה שהוא על הצד [ושמעתי לפקפק בזה, דאולי י"ל דכשאנו באים לדון אם יש שיעור של סכך פסול בכלל, אז לא אמרי' דופן עקומה, ורק היכי שיש כבר שיעור סכך בסוכה, אז אמרי' דופן עקומה, וצ"ע בזה].

אמרי' כהמהרש"א, יש לע', ממ"נ, האם התורה אמרה דצריך לעשות צלתה מרובה או סגי בחמתה מרובה, מה ענין זה להל' מחיצות?]. וע' **קהלות יעקב** (סוף סי' י"ב) דכ' להוכיח מכאן דמלבד הדין דצריך להיות מיצל, יש עוד דין בגוף הסכך דצריך שיעור, וזה תלוי באם אמרי' פרוץ כעומד ומשמע נמי דהסכך יש לו דין "מחיצה", ולכן שייך בו גברי מחיצה, ואמרי' בי' פרוץ כעומד כשר או לא, וכן אי' **בהערות להגרי"ש** [ושמעתי סמך לזה מהא דאי' לעיל (י) דלחד צד בגמ' לחד מ"ד בעינן חד לסככה, ואף דסוכה על שם הסכך, י"ל דכוונתו דבעינן חד לומר דיש דין מחיצה על הסכך]. אבל מדברי **המגיד משנה** (סוכה ה', ט"ז) מבואר דלא ככל זה, שהרי הק' סתירה בדברי הרמב"ם, דשם פסק דצריך להעדיף הסכך כשר על הסכך פסול, אבל בהל' שבת פסק דפרוץ כעומד מותר, וא"כ למה בסוכה צריך להעדיף, לימא דפרוץ כעומד כשר. ותי' דשאני סוכה משבת, דבסוכה צריך להיות שיהי' עכ"פ צל בשוה להחמה למטה, ולזה צריך